

MUSTAFA FEVZİ BOZER (1950 -1952)

İbradı 1887 doğumlu Mustafa Fevri Bozer, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini 1910 yılında bitirdikten sonra. Kasım 1910 tarihinde Adana istinaf Mahkemesi Aza Mülâzımı olarak mesleğe başlamış, bu mesleğini; Erbil, Gazze, Bağdat, Kerbelâ, Suriye, Trablus, Şam, Konya, Urfa, Diyarbakır, Antep ve Adana'da Hâkim ve Cumhuriyet Savcısı olarak sürdürmüştür.

Bir ara Adalet Bakanlığı Hukuk işleri Genel Müdürlüğü görevinde de bulunan Mustafa Fevzi Bozer, 5 Eylül 1926'da Yargıtay Üyeliğine; 11 Ocak 1934'de Yargıtay ikinci Başkanlığına getirilmiş; 5 Haziran 1950 tarihinde de Yargıtay Birinci Başkanlığına atanmıştır.

13 Temmuz 1952 tarihinde Yargıtay Birinci Başkanlığı görevinden emekliye ayrılan Mustafa Fevzi Bozer, 1953 yılının Eylül ayında vefat emiştir.

BÜYÜK TÜRKİYE DEVLETİ'NİN YÜCE CUMHURBAŞKANI,

MUHTEREM BAŞBAKAN,

VE AZİZ MESLEKTAŞLARIM.

Bugün 1950 - 1951 Adalet Yılımı açmak şerefiyle mübahi bulunuyoruz. Bu toplantıya yüksek huzurlariyle şeref veren aziz Cumhurbaşkanı ile muhterem Başbakanı ve mümtaz misafirlerimizi saygı ile selamlar ve bir buçuk aylık bir aravermeden sonra dinlenmiş, zinde bir halde büyük milletimizin en mukaddes hizmetine hazırlanan meslektaşlarıma yeni yılın hayırlı ve verimli olmasını dilerim.

Adli çalışmalara araverme, Cumhuriyet Hükümetimizin yirmi iki sene önce kabul ettiği bir kanun hükmü, bu aravermeyi böyle bir törenle açmak usulü Adalet Bakanımız Sayın Halil Özyörük'ün Yargıtay Birinci Başkanlığı'na geldiği 1943 senesinden beri mesud bir geleneğimiz olmuştur.

Her adalet yılının açılışı, bırakılmış çalışmanın yeniden başlaması veya kapatılmış bir müessesenin yeniden açılması demek değildir. Gerçi her faaliyet hızını dinlenmeden alır. Bu sebeptendir ki, okullar, kurullar ve başka birçok çalışan müesseseler ekseriya yazın ve bir kısmı da kışın faaliyetlerine ara verip dinlenmek ve tekrar çalışma hızlarını ancak bu suretle temin edebilmek mecburiyetini hissetmekte bulmuşlardır. Pek ince ve güç hüküm verme sanatiyle meşgul olan yargıçların çok yorulan dimağlarını dinlendirmek için hiç olmazsa yazın en sıcak bir devresinde bu ihtiyacı şiddetle hissetmeleri gayet tabiidir. Ancak yargıcın işi olan hüküm verme sanatının mevzuu, akışını durdurmak ve devamını kesmek elde olmayan hâdiselerdir. Bu hâdiseler için halli; araverme devresini sonuna bırakılamayacak müstacel mahiyette olanları vardır. Dimağları yorulan yargıçlardan bir kısmı devre sonunda Çalışmalarına daha ziyade ve canlı bir heyecan ile başlamak üzere dinlenmeğe çekilirken içlerinden bir kısmı bütün fedakârlıkları ile nöbetçi olarak bu müstacel işleri görmek için çalışmalarına devam ederler. Bu yönden adli aravermede adalet cihazımızın faaliyeti tam manasiyle durmuş sayılamaz.

Törenimiz ve bu münasebetle yaptığımız hasbihal, bir hukuk devleti içinde en belli başlı unsur olan adalet mekanizmasını kontrol yetkisini haiz Yüksek Mahkeme namına kendi kendimizi yoklamak ve işlerimizi gözden geçirmekten ibarettir.

Tarihten evvelki zamanlardan beri uzun asırlar boyunca hukuk devleti kurmakla tanınan, en bariz ve mümeyyiz vasfı bu olan büyük milletimizin geçen adalet yılı içinde hedefine vasil olmak için yaptığı hamleleri tetkik edersek gerek dışarıda, gerek içeride başarısının göğsümüzü kabartacak derecede olduğunu görürüz.

İkinci Dünya Harbi'nden ve hatta bu harbin sona erdiği günden beri Dünyanın bazı karanlık yerlerinde yıldan yıla artan bir inat ve ısrarla hak ve adalet mefhumu çiğnenir ve bu mefhumlarla maskelenen ihtiraslar insanları en kudsi haklarından mahrum ederken memleketimiz, Milletlerarası taahhütlerine bağlı ve insani gayelere sadık olarak bir hukuk devleti olmanın bütün icaplarını yerine getirmeye bütün gücüyle çalışmayı kendisine bir vazife bilmiş, medeniyet hak ve adalet mefhumlarının çiğnendiği karanlık ihtiras dünyasının kalblerde uyandırdığı korku ve ümitsizliği ufuklarımızdaki sükûn verici emniyet havasıyla dindirmeğe çalışmıştır.

Adalet cihazımızın bütün kalblere emniyet ve itimat verecek bir dürüstlükle çalışması seçim işleri gibi vatandaşlar arasında ciddi ihtilâf ve endişeleri mucip olan bir meselenin yargıçlara emanet edilmesine saik olmuştur. Yargıçlarımızın kendilerine emanet edilen bu işte de adalet kefesini tam bir tarafsızlıkla denk tutmak için bütün hassasiyet ve titizlikleri ile çalışmaları ve buna bütün medeni dünyayı imrendirecek bir olgunlukla muvaffak olmaları, adlî istikbalimiz için parlak ümitler vermektedir. Dürüst ve eğilmez yargıçlarımızın bu feragatli hizmet ve mesailerini takdir ve şükranla karşılarız.

Muhterem Arkadaşlarım,

Memleketimiz için dışarda ve içerde parlak basanlarla geçen bu Adalet Yılı Yargıtay için evvelki yıllardan daha fazla bazı mahrumiyetleri intaç etmiştir. Başta, her yıl bugün derin bir zevk ve büyük istifade ile parlak hitabetlerini dinlemeye alıştığımız değerli Başkanımız Halil Özyörük olduğu halde ikinci Ceza Dairesi Başkanı Osman Talât İltekin, Üyeleri Cevdet Baybora, Rıfat Alabay ve Hamdi Türe ile ikinci Hukuk Dairesi Üyesi Nuri Okçuoğlu, Üçüncü Hukuk Dairesi Üyesi Celâl Türkgeldi ve Dördüncü Hukuk Dairesi Üyesi Galip Kınoğlu'nun milletvekilliklerine seçilerek aramızdan ayrılmaları bizim için birer mahrumiyet sebebi olmuştur. Ancak, Yargıtay ailesi içinden ayrılan Sayın Halil Özyörük'ün Adalet Bakanlığı'na getirilmesi ve diğer arkadaşlarımızın da uhdelerine emanet edilen şerefli görevlerinde çalışacakları yine hukukî saha olup, bu sahadaki başarıları bizim için büyük bir teselli ve mesleğin âtisi için de parlak bir ümit kaynağı olmuştur.

7/2/1950 tarihinde ebediyete intikâl ederek aramızdan ayrılan Beşinci Ceza Dairesi Üyesi Hüseyin Kurtuldu bizi tesellisiz acı içinde bırakmıştır. Onu saygı ile yüksek huzurunuzda anmak insanlık borcudur.

Geçen sene yaş haddini doldurmuş olmasına rağmen irfan ve tecrübesinden istifade için hizmetinin devamına lüzum görülmüş olan ikinci Hukuk Dairesi Başkanı Ali Himmet Berki kendi arzusuyla, Üçüncü Hukuk Dairesi Başkanı Sabri Erbil ve Üyelerden Ahmet Kemâlettin Ögen, Nail İzgi, İbrahim Ethem Kaymak ve Raportör

Kemâl Sarman yaş hadlerini doldurmak suretiyle aramızdan ayrılmışlardır. Yargıtay ailesi içinde bıraktıkları iyi hatıra ve kıymetli mesailerinden dolayı kendilerine teşekkür ederim.

Bu yıl, yaş hadlerini doldurdıkları halde temdit edilen Birinci Hukuk Dairesi Başkanı Şefkati Özkutlu, Üçüncü Hukuk Dairesi Üyesi Atıf Onan ve Dördüncü Hukuk Dairesi Üyesi Senin Aslan'ın daha bir müddet aramızda kalmaları sevincimizi mucip olmuş ve mesleğinde bilgi ve fikirleriyle temayüz etmiş bulunan Ali Himmet Berki'nin şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da neşriyatına devam ederek kıymetli eserlerinden hukuk hayatımızın daha çok zaman faydalanacağı ümidi ve aramızdan ayrılan arkadaşların yerine tâyin edilen zevatın da vazifeye bağlılık ve üstün çalışkanlık gibi meziyetleri haiz oldukları kanaati bizim için ayrıca bir teselli olmuştur.

Sayın Dinleyenlerim,

Şimdi Yargıtay'ın bir yıllık faaliyetini gözden geçireceğiz. Bu faaliyeti:

1 - Yargıtay İçtihatları,

2- İş hacmi,

bakımından mütalâa etmek lâzımdır.

EVVELA YARGITAY İÇTİHATLARI

Medeni Kanunumuzun 907 nci maddesindeki (semere) tabirinin şumulünü tayinde öteden beri daireler arasında ihtilâf mevcut idi. içtihadı Birleştirme Müessesesi 1.3.1950 gün ve 11/2 sayılı kararıyle bu ihtilâfi ortadan kaldırmıştır.

Mevzuatımıza göre tapuda kayıtlı gayrimenkulun satılması, resmî şekilde olmak şarttır. Harici satış muteber değildir. Harici satışlarda satıcı, gayrimenkulu alıcıya teslim etmiş olsa bile geri almak hakkını haizdir. Fakat gayrimenkulden intifa etmiş olan alıcıdan hiç bir tazminat isteyemez. Çünkü alıcı hüsnüniyet sahibidir. Ancak alıcı, bu gayrimenkule yaptığı zaruri ve faydalı sarfiyatını istediği takdirde alıcının elde ettiği semereler, kendi sarfiyatı dolayısıyla olan alacaklarına mahsup olunur.

Sözü geçen içtihat kararında, semere tabiri; tabii ve hukukî diye ikiye taksim edildikten sonra 907 nci maddede mutlak olarak zikredilen semerenin tabii ve hukukî semerelere şâmil olduğu kabul olunmuş ve fakat iyi niyetle gayrimenkule zilyed olan alıcının ondan kullanma yolu ile intifamın semere mefhumuna girmediği cihetle bu gibi mücerred intifaların zaruri ve faydalı sarfiyat alacaklarına mahsup olunamayıp ancak hasılat kira karşılığı ve faiz gibi gelirlerin mahsubu lâzım geldiği belirtilmiştir.

Yine içtihatları Birleştirme Müessesesi 8/3/1950 gün ve 22/4 sayılı kararında, belediye dairesinin mezarlık yapmak üzere iktisap ettiği bir tarlayı haksız surette zapt ve ziraat eden kimsenin ecrimisil ile sorumlu olup olmayacağını incelemiş, bir kimsenin malını bu suretle zapt ve ziraat etmek, haksız bir fiil olup, bunun neticesinde mal sahibi bir zarar görmüş ise ancak onun tazminini isteyebileceği yoksa ecrimisil namile bir talepte bulunamayacağı hakkında esaslı prensipler koymuştur.

Bunda başka Hukuk Genel Kurulu 25/1/1950 gün ve 19 sayılı kararında, celseye çağrılmış olan taraflardan hiç birinin gelmemesi sebebiyle muameleden kaldırılmasına karar verilen ve altı ay içinde yenilenmeyen davanın görülebilmesinin tekrar harç vermekle mümkün olacağı Hukuk Usulünün 409 uncu maddesinde tasrih olunup, muameleden kaldırılmasına karar verildiği tarihten itibaren altı ay içinde yenilenmeyen davaların ikâme edilmemiş sayılacağı hakkında gerek bu maddede, gerek Usulün diğer maddelerinde bir kayıt ve işaret bulunmadığından yeniden harç alınarak davaya kaldığı noktadan devam olunmak lâzım geldiğini tesbit etmiştir.

Ceza kararlarına gelince : İctihadı Birleştirme Müessesesi kaçakçılıkta kullanılan başkasına ait vasıtanın müsaderesi lâzım gelip gelmediği hakkında daireler arasında mevcut ihtilâfı da tetkik ve halletmiştir.

Türk Ceza Kanununun 36 nci maddesine göre bu gibi vasıtalar (fiilide medhali olmayan kimselere ait olmamak) şartıyla müsadere olunursa da

1918 sayılı Kaçakçılık Kanununun 47 nci maddesi kaçakçılık suçunda kullanılan vasıtanın müsaderesi için bu şartı aramayıp sadece vasıtanın nakile verilmesi hususunda sahibinin mutlak rıza ve iradesini nazara almıştır.

İctihadı Birleştirme Müessesesi 5/4/1950 gün ve 21/7 sayılı kararında, kaçakçılıkta kullanılan vasıtanın sahibi başka bir şahıs olduğu ve malını başka işlerde kullanmak üzere verdiği kimsenin onu kaçak eşya naklinde kullandığı takdirde dahi müsaderesi lâzım geldiğini içtihat etmiştir.

Türk Ceza Kanununun 10 uncu maddesi mucibince olayda hususi Ceza Kanunlarından olan Kaçakçılık Kanunu hükümlerinin uygulanması icap etmekte ise de mücerred kaçakçılığın önlenmesi bakımından umumi esaslara muhalif olarak vazolunan bu hüküm, fiilde methali olmayan iyi niyetli vatandaşlar hakkında pek şiddetli görüldüğünden ,hem kaçakçılığı önleyecek hem de vatandaş haklarını koruyacak şekilde, 47 nci maddenin tâdili adalet ve hakkaniyet icaplarına uygun olacaktır.

Ceza Genel Kurulu'nun 18/7/1949 gün ve 193 sayılı kararında zorla kaçırılan mağdurda üç gün hastalığı mucip olacak derecede görülen sathi kedmeler, zorla kaçırmanın tabii icaplarından olup, Ceza Kanununun 439 uncu maddesindeki yaralardan sayılmayacağından bu sebeple cezanın artırılmıyacağı içtihat olunmuştur.

Bu maddenin metninde (cebren kaçırma sırasında veya bu yüzden kaçırılan kimse yaralanmış olursa yarasının derecesine göre cezanın dörtte birden yarıya kadar artırılacağı) tasrih edilmiş olmasına göre yara mefhumuna dahil olmayan bu gibi sathi bereler artırıcı sebeplerden sayılmıştır.

İş hacmine gelince : 1949 yılında Yargıtay Dairelerine (116649) iş gelmişti. Buna 1948 yılından devredilmiş olan (14246) işin ilâvesiyle yekûnu (131095)'e baliğ olmuştu. 1949 yılı içinde (115722)'si karara bağlanmış ve (15373)'ü 1950 yılına devrolunmuştur ki, % 88'den fazlası çıkarılmış demektir.

1949 yılının birinci altı ayı içinde (77018) hukuk ve ceza işi gelip bu müddet içinde (64823)'ü karara bağlanarak (12195)'i aynı senenin ikinci devresine kalmıştı.

1950 yılının birinci altı ayı içinde (41838)1 hukuk ve (35621)1 ceza olmak üzere (77459) iş gelmiş ve bundan (59778)1 karara bağlanarak (17681)'nin temmuz ayına devredilmesine mecburiyet hasıl olmuştur. 1949 ve 1950 yıllarının birinci devrelerinde gelen ve çıkan işler mukayese edilince; 1950 yılının birinci devresinden gelen işlerin (400) küsur arttığı ve çıkarılan işlerin ise (5000) küsur azaldığı görülür.

Bu devrelerde gelen işler arasında mühim bir fark bulunmadığı halde 1950 yılının birinci devresinde (5000) küsur iş az çıkarılmıştır. Altı ay içinde (60000)'e yakın bir işi karara bağlamak insan gücünün üstünde bir fedakârlık olmakla beraber bu devrede işlerin daha az çıkarılmasının hususi sebep vesaikleride vardır. Ezcümle Yargıtay'dan altı arkadaşın Yüksek Seçim Kurulu'na ayrılıp uzun müddet münhasıran bu işle meşgul olmaları ve milletvekillerine adaylıklarını koyan daha çok bir kısım arkadaşların izinli olarak ayrılmaları ve bir kısmının da hastalık dolayısıyla devam edememeleri bu sebeplerdendir.

Bazı arkadaşların Yüksek Seçim Kurulu'na ayrılmaları Yargıtay işlerinin gecikmesi sebepleri arasında mütalâa edilse bile seçimlerin yargıç kontrolü altında yapılması prensibinin parlak sonucu önünde bunu ciddi bir mahzur olarak düşünmek doğru değildir. Hususile gelecek seçimlere de temel olacak tesis hazırlıklarına mahsus güçlükler artık her seçimde kendisini göstermeyecek ve kanunun ilk tatbikinde maruz kalınacağı tabii olan acemiliğin yerine pratik bir kolaylık alacaktır. Bununla beraber gelecek seçimlerde vazife alacak arkadaşların yerine raportör ilâvesi suretiyle boşluğun doldurulması, işlerin terakümüne mahal bırakılmaması bakımından en isabetli bir tedbir olacaktır.

1950 yılının Temmuz ayına bırakılmasına mecburiyet hâsıl olan (17681) işten (9879)'u hukuk ve (7802)'si ceza davalarına aittir. Fakat hemen hemen adli aravermeye tekaddüm eden günlerde yürürlüğe girmiş olan Af Kanununun şumulüne giren takriben (6600) küsur iş hakkında takibatın kaldırılmış olmasına göre elde (1200) küsur ceza işi kalmış olur ki, hukuk ve ceza olarak temmuz ayına devrolunan işlerin mecmuu (1100) küsurdan ibaret kalır.

Mevcut istatistiklere nazaran 1944 yılından gelen iş miktarı (74870) olduğu halde yıldan yıla artarak 1949 yılında (116849)'a çıkmıştır ki % 57 nisbetinde bir çoğalma hâsıl olmuştur.

Bu çoğalma, cezada daha ziyade adam öldürmek ve öldürmeye teşebbüs, kadın ve kız kaçırmak, zorla namus ve ırza tecavüz etmek ve çalmak fiillerinde kendini göstermektedir.

Adam öldürmek ve öldürmeğe teşebbüs fiilleri ekseriya mülkiyet ihtilâfından meydana gelmektedir. 1948 ve 1949 seneleriyle 1950 yılının birinci altı ayında Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri'ne gelen (1176) işten (315) i öldürme ve öldürmeye teşebbüs suçu olup, mecmuuna nisbetle dörte birinin ve yalnız 1948 yılında gelen (120) aynı mahiyette suçtan yarısının mülkiyet ihtilâfından neş'et ettiği anlaşılmıştır. Biraz sonra arzedileceği üzere Tapulama Kanunu her yerde mümkün olan süratle uygulanarak mülkiyet ve tasarruf meselelerinin esastan düzenlenmesi bu hususta önleyici en müesir bir tedbir olacaktır.

Kadın ve kız kaçırmak suçu, en çok evlenme maksadiyle vukua gelmektedir. Yurdumuzun her tarafında, hususiyle köylerde evlenmeyi kolaylaştırmak lâzımdır. Düğünlerde ısrafatın men'i hakkındaki 55 sayılı Kanun ile lüzumsuz merasim ve masraflar ve hususiyle ağırlık ve hediye verilmesi gibi külfetler, ceza teyidi altına alınarak menedilmiş ise de kanunun tatbikindeki ihmâl ve lâkaydi yüzünden evlenme hususunda istenilen kolaylık temin edilememiş, bu yüzden kaçırma suçları da gittikçe artmakta bulunmuştur.

Zorla namus ve ırza tecavüz fiillerinin çoğalması, ahlâk ile ilgilidir. Medeni seviyenin ve ahlâkın yükselmesini temin edecek terbiye yolları bu hususta en müessir içtimâî tedbirlerdir.

Çalma suçu en çok işsizlikten ve onun neticesi olarak zaruret ve ihtiyaçtan doğmaktadır. Af kanuniyle hürriyetlerine kavuşanlardan bazısı, sırf bu yüzden kısa zamanda çıktıkları yerlere dönmüşlerdir, içtimâî düzeni tehdit eden bu hal, iş ve işçi bulma kurumlarıyla önlenmeye çalışılmakta ve bir dereceye kadar muvaffak olunmakta ise de bu kurumlar daha ziyade işçi ile işveren arasında bir mutavassıt rolü oynamakta olup, münhasıran işsizlere iş bulmak zihniyetiyle hareket ve memleket çapındaki umumi ihtiyaçlara göre iş icat edecek kurulların teşkiline ihtiyaç vardır.

Bununla beraber Adalet Bakanlığı'nca muhtelif cezaevlerimizde tatbik olunan iş sistemine göre hükümlerin infazı usulünün genişletileceğini ve ileri demokrasi memleketlerinde olduğu gibi telkin ve kültür aşılama usullerinin tatbik edileceğini büyük memnuniyetle haber aldık. Bu sayede mahkûmların şerefli ve müstahsil bir ferd olarak camiaya iadeleri, infaz sistemimiz bakımından çok ileri bir adım olacaktır.

Hukuk davalarında çoğalanlar; gayrimenkule ait davalarla boşanma, istimlâk, mecur tahliyesi ve devlet hesabına okuyan talebelere ait tazminat davalarıdır.

Gayrimenkul davalarının çoğalması gayrimenkul mallardan bir çoğunun tapuya bağlanmasından ileri gelmektedir.

Yargı cihazımızı yakından ilgilendiren 5602 sayılı Tapulama Kanunu 22/3/1950 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ilk olarak Ankara'nın bütün köylerinde 19/7/1950 gününden itibaren 14 müdür emrinde 200 ekiple uygulanmaya başlayıp henüz başka yerlerde tatbikine geçilmemiştir. Ankara İli'nde merkez ilçesi dahil 14 mahkeme teşkil olunacaktır. Bunlardan çoğunun yargıç tâyini muamelesi tekemmül etmiş olup, diğerleri için de yargıç tayinine tevessül olunmuştur.

Tapulama Kanunu, belediye sınırları dışındaki bütün tapusuz gayrimenkulleri tapulamak ve tapulu olanların tapularını yenileyerek kadastro plânları vücade getirmek maksadını gütmektedir. Bu hususta tahaddüs eden ihtilâflar mahallinde gezici tek yargıçlar tarafından yargıcın takdirine göre şifahi veya adi muhakeme usulü tatbik ve her türlü delillere ve birliklerce seçilecek bilirkişilerin malûmatına müracaat edilerek çözülecek ve mirasçılık, küçüklere kayyım tayini gibi şahsi meselelerde aynı yargıç tarafından görülecektir.

Mahkemelerimizdeki hukuk davalarının mühim bir kısmının mülkiyet ihtilâflarından neş'et ettiği ve hatta birçok öldürme ve öldürmeye teşebbüs gibi ağır suçların da bu ihtilâflardan meydana geldiği düşünülecek olursa bunun mahallinde böyle bir pratik

usûl ile ve süratle halli iŖlerin önemli bir miktarda azalacağı ve birçok suçların tekevvnne mani olacağı ümidini vermektedir. Bu suretle kamu menfaatlarını da dolayısıyla ve yakından ilgilendiren bu kanunun tatbik sahasının imkân dairesinde geniŖletilmesi en büyük emelimizdir. Bu yıl Adalet Bakanlığı'nca tapulama kursu açılarak yetiŖtirilecek elemanlarla kanunun Ankara'dan baŖka yerlerde de tatbikine baŖlanacađı ve tapulama iŖlerinin mümkün olan süratle ikmâl ve intaç edileceği haberi bizi çok sevindirmektedir. BoŖanma davalarında, Meden Kanunumuzun istihdaf ettiği gaye her zaman gözönünde bulundurularak boŖanma sebepleri ve hususiyle Ŗiddetli geçimsizliğin mŖterek hayatı ciddi bir surene çekilmez bir hale getirip getirmediği dikkatle tetkik edilmek ve olur olmaz sebeplerle ve geçici heveslerle boŖanma davası açtıkları sabit olanlar hakkında usulün cezai müeyyideleri ehemmiyetle tatbik olunmak icabeder.

stimlk iŖlerinde bugün sayısı otuzu aŖan kanun uygulanmaktadır. Bunların her biri müddet ve kıymet takdiri gibi usule ve esasa ait hususlarda birbirine uymayan hükümleri ihtiva etmektedir. Bu karŖılık tatbikata yanlıŖlıkları mucip olmakta ve taraflar arasında ihtilâfi artırarak mahkemelere müracaatı çoğaltmaktadır. Bu kanunları tevhid ederek bütün istimlâk iŖlerinde tatbik edilecek bir kanun yapmak lâzımdır.

Mecur tahliye davaları, Mill Korunma Kanunu kira bedelinin serbestisini tahdit ve tahliye davalarını bazı kayıt ve Ŗartlarla takyid etmiŖ olmasından çoğalmaktadır. Mal sahibinin tahliye hususunda istinat ettiği kayıt ve Ŗartlar kiracı tarafından kabul edilmemekte ve bu suretle aralarında çıkan ihtilfin halli, yargıcın takdirine tevdi olunmaktadır.

Mesken ihtiyacının tevhit ettiği zaruret neticesi olan bu ihtilflerin azalması ancak inŖaatın teŖvikiyle mümkün olacaktır. Nitekim son zamanlarda inŖaatın artmıŖ olmasından faydalı sonuçlar elde edilmiŖtir.

Devlet hesabına okuyan talebeye ait tazminat davalarının çoğalmasında dahi bu hususta mer'i birçok kanunların birbirine zıt hükümleri ihtiva etmesi ve talebenin seçiminde ve teminata raptı da gerekli takayyüt ve ihtimamın yapılması mil olmaktadır. Devlet hesabına okutulacak talebeye ait bütün kanunların birleŖtirilmesi ve sağlam bir esasa bağlanması lâzımdır.

Bütün bunlar hatırımıza gelen dŖncelerden ibarettir. Adalet Bakanlığı'nda mütehasıs kimselerden mürekkep bir komisyon kurularak ihsai cetveller üzerinde inceleme yapıp dvaların çoğalma sebebini tesbit ile gerekli tedbirlerin alınmasına tevesl olunması bu husustaki esaslı ihtiyaçlarımızdan birini tatmin edecektir.

Aziz Dinleyenlerim,

Eldeki iŖ hacmi herne olursa olsun Yargıtay mesaisini icmal eden yukarıdaki azametli rakamlar Yargıtay iŖlerinin hakikaten ağır ve g olduğunu ve her halde bir yardıma ihtiyacı bulunduğunu göstermektedir.

Daha ziyade hukukî içtihatlar beklenen Yargıtay'ın kesif dava dosyaları altında bunalan yargıçların iŖini azaltarak daha çok dŖnebilmek imknını sağlamak, ya üst mahkemeler tesisi veya Yargıtay Dairelerini artırmak suretiyle mümkün olabilecektir.

Gerçi Yargıtay dairelerinin işleri bir muvazene temini için Temyiz Teşkilâtına Dair Kanunun 4 üncü maddesinin tâdili hakkında 5458 sayılı Kanun çıkarılmışsa da ayda vasati olarak Beşinci Hukuk Dairesi'ne (561), Ticaret Dairesi'ne (546) ve icra ve iflâs Dairesi'ne (513) iş gelmek suretiyle yalnız bu daireler arasında muvazene temini mümkün olup Birinci Hukuk Dairesi'ne ayda (969), ikinci' Hukuk Dairesi'ne (721), Üçüncü Hukuk Dairesi'ne (1293), Dördüncü Hukuk Dairesi'ne (809), Birinci Ceza Dairesi'ne (266), ikinci Ceza Dairesi'ne (1281), Üçüncü Ceza Dairesi'ne (1186), Dördüncü Ceza Dairesi'ne (1079) ve Beşinci Ceza Dairesi'ne (411) iş geldiği cetvellerden anlaşılıp, bu daireler arasında muvazene teminine imkân bulunamamıştır.

Üst mahkeme tesisi mütehassıs bir heyet tarafından lüzum ve faydası uzun uzadıya münakaşa edilerek hazırlanan teşkilât kanunu tasarısında derpiş edilmiştir. Ancak henüz Adalet Bakanlığı'nca tetkik edilmekte bulunan bu tasarının kanun olarak tatbiki için daha uzun bir zamana ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. O zamana kadar Yargıtay'ın ağır durumunu hafifletmek için ikinci çareye yani Yargıtay dairelerini artırma çarelerine başvurmak mübrem ve müstacel bir zarurettir.

Bahsi geçen teşkilât kanunundan başka yeni hukukî zihniyet ve yeni medeni ihtiyaçlarımız yönünden yenilenmelerine lüzum görülen ticaret Kanunu ile Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunları ele alınıp Adalet Bakanlığı'nda teşkil olunan ihtisas komisyonlarınca hazırlanan tasarıları 1947 senesi sonunda Başbakanlığa ve oradan da Büyük Millet Meclisi'ne sevkedip halen ait olduğu komisyonlarda tetkik edilmekte bulunmuştur.

Bu tasarıların Büyük Millet Meclisi'nde ilmî esaslar dairesinde incelenmesi devam ederken Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununda acele değiştirilmesi faydalı görülen bazı hükümler 5464 sayılı Kanunla temin edilmiştir. Usulün 8, 81, 427 ve 438 inci maddelerini değiştiren bu kanunla sulh mahkemelerinin görevi 300 liradan 1000 liraya kadar ve temyiz kabiliyeti haddi 2Ş liradan 50 liraya ve Yargıtay duruşmaları 1000 liradan 2000 liraya çıkarılmış, millî ve dinî bayram tatilleriyle adlî tatilden gayri tatil günlerinde dahi keşif icrası için yargıca takdir hakkı verilmiş ve bu suretle hukuk davalarında nisbî çabukluğu teminle beraber en ziyade Yargıtay'ın yükünü biraz hafifletmek gayesi de istihdaf edilmiştir. Ancak bu Kanun 27/12/1949 gününde yürürlüğe girip bundan evvel açılmış olan davalara şümulü bulunmadığından ve yürürlüğe girdikten sonra açılan davalar hakkındaki hükümler ise Yargıtay'a henüz intikâl etmiş olduğundan işlerin azalmasında bu kanunun ne dereceye kadar müessir olacağını kestirmeye şimdiden imkân bulunamamıştır.

Bu kanun Yargıtay'ın yükünü biraz hafifletmiş olsa bile yeni bazı sebepler, iş hacmini daha ziyade artıracaktır:

1- işçilerle işverenler arasında her türlü hukukî anlaşmazlıkların halli için iş Mahkemeleri Kurulması Hakkındaki Kanun 4/8/1950 gününden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre iş mahkemeleri bir yargıcın başkanlığın da bir işçi ve bir işveren temsilcilerinden teşekkül edecek, işi az olan yerlerde bu vazife mevcut teşkilâta gördürülecek ve kararları Yargıtay'ca iki ay içinde tetkik olunacaktır.

2- Tapu Kayıtlarından Hukukî Kıymetlerini Kaybetmiş Olanların Tasfiyesi Hakkındaki 1515 sayılı Kanunun birinci maddesi mucibince tapu defterlerinde mukayyet olup da gayri resmî surette başkasının mülkiyetine geçen ve Medeni

Kanunun meriyeti tarihine kadar musakkaf ve bu hükümde bulunan bağ, bahçe veyahut arsaları onbeş ve diğer araziye on sene malik sıfatıyla nizasız ve hüsnüniyetle tasarruf eden zilyedleri namına tapu dairelerince tescil ile tapu senetleri verilip razı olmayanların bu iktisap aleyhine mahkemeye müracaatları iktiza etmekte iken 31/1/1950 gününde yürürlüğe giren 5519 sayılı Kanunla bu madde değiştirilip bu gibi gayri menkullerin tescili doğrudan doğruya mahkemelere verilmiş olduğu gibi tapuya kayıtlı olmaksızın tasarruf edilen gayrimenkul tescillerinin de yargıç kararıyla yapılması kabul edilmiştir.

3- 5602 sayılı Tapulama Kanunu hükümlerine göre gezici yargıçlar tarafından verilecek kararlar Yargıtay'ca tetkik olunacaktır.

4- Ahiren yürürlüğe girmiş olan Af Kanunu ile takipten kaldırılan ceza işlerine ait şahsi hak davaları yeniden hukuk mahkemelerine açılacaktır, işte bu gibi sebeplerle işi daha ziyade artacak olan Yargıtay'ın dâire ilâvesi suretiyle tevsii zaruret halini almış, hususiyle yeni yürürlüğe giren kanuna göre iş ihtilâflarına ait kararların temyiz tetkikatının iki ay içinde bitirilmesi mecburiyeti bu lüzum ve zarureti tacil eden sebeplerden bulunmuştur.

Ceza Muhakemeleri Usulüne ait çalışmalarda zikre değer esaslı tetkik mevzuu; meşhut suçlar, kaçakçılık, hayvan hırsızlığının men'i ve millî korunma gibi bazı kanunlarda soruşturma ve duruşmaların tutuklu olarak yapılması hakkındaki âmir hükümlerle meskenlerin yargıç karan olmaksızın arana-bilmesine müsait olan hükümlerin kaldırılması imkânıdır.

Yargıcın hâdiseler önündeki takdir serbestisini tahdit etmekle beraber Anayasa'nın masuniyet esaslarına da aykırı olan bu hükümlerin ilgası, kanunlarımızdaki antidemokratik hükümlerin kaldırılması için çalışıldığını memnuniyetle haber aldığımız bu sırada hukukî kalkınmamız sahasında hayırlı birer adım olacaktır.

Türk Hava Seyrüsefer Hukukuna ait kanun tasarısı da ikmâl olunmuştur. Bir hukuk devleti sıfatıyla bu tasarının mevzuatımız arasına kabul olunması hususu hukuk sahasındaki mühim bir boşluğu doldurmuş olacaktır.

Kanunlarımızın yeni ihtiyaçlara göre hazırlanması için sarfedilen mesaiye mühim bir hususun da ilâvesinin zaruri olduğu düşünülmektedir. Bu, adalet kuvvetinin bağımsızlığı prensibe sıkı bir surette bağlı olan yargıç teminatı meselesidir. Gerçi Hâkimler Kanunu hükümleriyle zahirde yargıçlara teminat verilmiş ve fakat hakikatte umumiyetle yargıçlar ve Yargıtay üyeleri, hatta Yargıtay Başkanları icra kuvvetinin bir rüknü olan Adalet Bakanlığı tarafından tâyin olunmakta bulunmuştur. Yargıçlık istiklâlile telifi kabil olmayan bu tâyin usulüne artık son vermek lâzımdır.

Bütün yargıçları ve onların mesaisini kontrol yetkisini haiz olan Yargıtay, yargıçların yükselmeye lâyıf olup olmadıklarını takdir hususunda olduğu gibi tâyinlerinde de yegâne yetkili makam olmalıdır. Yargıtay'dan seçilecek bir komisyon tarafından birinci sınıf dışındaki yargıçların tayini ve Yargıtay Büyük Genel Kurulu tarafından Yargıtay üyeliklerine birinci sınıfa ayrılmış yargıçlar arasından ve başkanlıklarına da kendi aralarından münasibinin seçilmesi, yargıçlık teminatıyla bağdaşabilecek yegâne tâyin tarzı olsa gerektir.

Yüksek Yargıçlar Ve Sayın Meslektaşlarım,

Büyük Türk Milleti'nin size emanet ettiği Adalet tevzii işine tekrar başlıyorsunuz. Bu çetin işte fedakârlığınızın en büyük mükafatı Milletin size karşı olan itimadıdır. Sizin de Milletimize en büyük iyiliğiniz kalplerdeki bu itimadı kuvvetlendirmenizdir. Medeniyetin inkişâfı, millî seviyenin yükselmesi Milleti teşkil eyleyen ferdlerin her türlü hukukunun sıyanetinden emin, korkudan azade bir istikbâl ümidile ve serbest bir irade ile çalışmasına bağlıdır. Bu ise ancak Adalet Terazisi kefelerinin bir birine denk olduğunu gösteren ibrenin tam yerinde durması ve hiç bir tarafa inhiraf etmemesiyle kabildir. Bu ibreye takılan gözler o kadar hassas, o kadar evhamlıdır ki, en küçük bir titreme, o tarafa veya bu tarafa en ehemmiyetsiz bir temayül, kalplerde adaletsizlik korkusunun derin in'ikâslarını husule getirir, işte bu korku her türlü inkişafa ve millî kalkınmaya manidir.

Yargıç var, güven ile göğüslerini şişirerek hükümdarlarına meydan okuyan Milletler her zaman medeniyet sahasının ön safında yer alacaklardır. Millete bu ruh haleti yaratmaya muvaffak olan yargıç, millete bu ön safdaki yeri hazırlayanların başında gelir. Bu mazhariyete ermek adlî hayatımızın son gayesi ve yegâne şeref pâyesidir. Salim vicdanlarınızın bütün heyecaniyle bu gayeye doğru yürürken hepimize parlak başarılar dilerim.